

2. Москалюк Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення – Г. О. Москалюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – №7(21). – 2012. – С. 173–178.

3. Неживенко А. П. Methodика обліку дебіторської заборгованості і основні напрями її вдосконалення / А. П. Неживенко // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – Серія: Економічні науки. – 2013. – № 7. – С. 165–170.

*Колос І.В., к.е.н., доцент, САР
доцент кафедри обліку і аудиту
Національний університет харчових технологій
irynakolos2016@gmail.com*

ОБЛІКОВА ФУНКЦІЯ В ОЩАДЛИВОМУ УПРАВЛІННІ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах трансформаційної економіки важливого значення для управління сучасним промисловим підприємством набуває сукупність якісних даних й інформації щодо результатів функціонування. В цьому аспекті посилюється роль облікової функції в обґрунтуванні раціональних економічних рішень в контексті ощадливих перетворень з орієнтацією на сталий соціально-економічний розвиток.

Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних підходів до розвитку обліку як найважливішої функції управління промисловим підприємством в контексті запровадження і підтримання ощадливих перетворень на безперервній основі.

Серед українських виробників посилюється зацікавленість до управління на засадах ощадливості [1]. Основоположна ідея японської філософії полягає у фокусуванні діяльності промислового підприємства на постійне безперервне вдосконалення створення цінності для кінцевого споживача з мінімізацією аж до ліквідації втрат. Такий підхід спрямовано на незначні зміни і покращення повільними темпами протягом періоду функціонування, що дозволяє досягати і

утримувати очікуваний результат на запланованому рівні.

Облік в концепції ощадливого виробництва зарубіжними дослідниками [2, с. 17-18; 3, с. 9-11] визнається основною функцією для забезпечення управління підприємством достовірною і достатньою інформацією про виявлення і встановлення втрат, результати ощадливих перетворень і вдосконалення на постійній основі. Варто наголосити, що це викликає необхідність принципових змін щодо традиційних методів оцінки і способів управлінського обліку з орієнтацією на новий тип виробництва, розрахунку показників і оцінювання ефективності функціонування підприємства. Стримуючим чинником коректного виконання облікової функції в ощадливому управлінні вітчизняним промисловим підприємством доцільно розглядати людський фактор. Для подолання перешкод доцільним є формування у працівників промислового підприємства ощадливого мислення.

У світовій обліковій практиці з 2005 р. пошук шляхів вирішення проблем постановки ощадливого обліку здійснюється учасниками спеціальних самітів «Lean Accounting Summit» [4]. В межах сесій між науковцями, консультантами та практиками відбувається обмін досвідом і результатами впровадження принципів ощадливого виробництва в систему обліку з орієнтацією на цінність інформації. В 2017 р. щорічний саміт «Lean Management & Accounting Summit» присвячено нагальним питанням впливу персоналу з ощадливим мисленням на створення ощадливого підприємства через інтеграцію ощадливого управління і ощадливого обліку. В 2018 р. щорічний саміт «Lean Accounting & Management Summit» зміщує акценти на пріоритетність обліку в управлінні сучасним промисловим підприємством. Це підтверджує важливе значення функції обліку в управлінні сучасним промисловим підприємством, що водночас забезпечує виконання певних функцій відповідно до мети ощадливого виробництва.

З позиції функціонального підходу в концепції ощадливого виробництва запропоновано розглядати реалізацію облікової функції через:

– інформаційно-комунікативну функцію, дію якої спрямовано на задоволення інформаційних запитів зацікавлених сторін щодо обґрунтування й

ухвалення виважених ощадливих управлінських рішень з мінімізації / ліквідації втрат шляхом налагодження взаємного обміну інформацією в ланцюжку «замовник – постачальник» як всередині облікової служби (між окремими робочими місцями) і в межах підприємства (між підрозділами і відповідальними виконавцями в межах професійної компетентності), так і з діловими партнерами (насамперед, постачальниками і замовниками), державними інституціями, громадськими організаціями;

– когнітивну функцію, що проявляється через використання коректних методів, прийомів та способів ідентифікування, оцінювання, аналізування та контролювання рівня втрат (непродуктивних витрат) підприємства за всіма видами й аспектами діяльності, а також встановлення причин їх виникнення.

Облікову функцію доцільно розглядати через сукупність методів управлінського обліку з фокусуванням на забезпечення цінності облікової інформації зацікавленій особі (кінцевому споживачу) в умовах реалізації концепції ощадливого виробництва. В межах проведеного дослідження запропоновано визначати цінність як результат діяльності фахівців облікової служби, що втілено у звітності підприємства. Для зацікавленого користувача цінність звітності проявляється через такі характеристики: (1) кількість – пов'язано з видами і формами звітності, кількістю і рівнем ключових показників; (2) якість – достовірність і достатність даних забезпечено основоположними якісними характеристиками (доречність, правдиве подання) і підсилювальними якісними характеристиками (зіставність, можливість перевірки, своєчасність, зрозумілість); (3) термін – дата представлення фінансових і нефінансових даних чітко закріплено внутрішніми стандартами.

За результатами накопиченого практичного досвіду в сфері управлінського обліку фахівцями the Institute of Management Accounting (IMA) розроблено систему Statements on Management Accounting (SMA), які не є обов'язковими для використання. Розгляду окремих методик управлінського обліку в межах ощадливого виробництва присвячено: 4DD Tools and Techniques for Implementing Integrated Performance Management Systems, 4FF Implementing

Target Costing, 4GG Tools and Techniques for Implementing Target Costing, 4KK Implementing Lean Production Fundamentals [5]. Це пояснюється, по-перше, актуальністю впровадження принципів ощадливості у виробничі системи сучасних підприємств. По-друге, міжнародним визнанням концепції ощадливого виробництва як домінуючої в управлінні промисловими підприємствами. По-третє, активне поширення практики ощадливого виробництва викликає суттєві зміни облікової функції в системі управління промисловим підприємством, зокрема в системі управлінського обліку.

Найбільш складною і важливою проблемою є виокремлення потоків створення цінності в межах підприємства. Це пояснюється, насамперед, фокусуванням на збільшенні цінності кінцевого продукту з позиції замовника інформації; спрямованістю уваги топ-менеджменту на виявлення непродуктивних витрат і виключення дій / операцій, що їх створюють. Для подолання окресленої проблеми доцільно побудувати карти потоку створення цінності. Наявність (й) карти поточного стану, (2) карти майбутнього стану та (3) карта ідеального стану сприяє розподілу операцій на три групи (створюють цінність для споживача; технологічно необхідні без створення цінності для споживача; не створюють цінність для споживача), допомагає встановити непродуктивні витрати і процеси / приховані втрати, а також обґрунтувати план покращення і вдосконалення.

Дотримання безперервності потоку дозволяє зосередити зусилля на зменшенні часу і прискоренні задоволення запиту споживача в межах встановлених потоків створення цінності.

Для забезпечення постійного операційного контролю виникає необхідність обґрунтування ключових показників ефективності за трьома рівнями: (1) показники ефективності робочого місця; (2) показники ефективності потоку створення цінності; (3) показники ефективності підприємства в цілому.

Безперервне вдосконалення сприяє постійному розширенню професійної компетентності і вдосконаленню професійної майстерності фахівців облікової

служби, а також забезпечує мотивацію для постійного самовдосконалення і покращення дій зі створення цінності. Слід наголосити на тому, що запровадження на промисловому підприємстві концепції ощадливого виробництва обов'язково передбачає обґрунтування унікальних підходів й адаптування існуючих методів, прийомів, способів та процедур з урахуванням ментальності й особливостей функціонування бізнесу, а також безперервного навчання всього персоналу теорії ощадливого виробництва й ознайомлення з новітніми практичними досягненнями. Єдиним непорушним залишається орієнтація управління – постійне вдосконалення виробництва й зменшення втрат з подальшим усуненням в потоці створення цінності, прийняття ощадливого мислення (Lean Thinking) і ощадливої культури (Lean Culture). Результат проявляється у виважених ощадливих управлінських рішеннях і скоординованих ощадливих діях всього персоналу з фокусуванням на безперервні ощадливі перетворення щодо задоволення потреб клієнтів, зокрема в якісній інформації.

Таким чином, облікову функцію доцільно розглядати в ощадливому управлінні промисловим підприємством через взаємоузгоджене виконання інформаційно-комунікативної й когнітивної функції. Це проявляється шляхом забезпечення керівництва, топ-менеджменту та окремих фахівців в межах професійної компетентності за ієрархічними рівнями необхідною інформацією для розрахування, аналізування та моніторингу результатних показників з фокусуванням на своєчасне відслідковування втрат / непродуктивних витрат і ефективності функціонування.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт КАЙДЗЕН Клуб в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kaizenclub.com.ua/>.
2. Маскелл Б. Практика бережливого учета: управленческий, финансовый учет и система отчетности на бережливых предприятиях / Брайан Маскелл и Брюс Баггали; пер. с англ. – М.: Институт комплексных стратегических исследований, 2013. – 384 с.

3. Lean accounting: best practices for sustainable integration / edited by Joe Stenzel. John Wiley & Sons, Inc., 2007. – 344 p.

4. Lean Accounting Summit [Electronic resource]. – Available at: <http://leanaccountingsummit.com/>.

5. IMA The Association of Accountants and Financial Professionals in Business [Electronic resource]. – Available at: <https://www.imanet.org/>.

*Коробова Н.М., старший преподаватель
кафедры финансов и контроля в с.-х.
УО «Белорусская государственная
сельскохозяйственная академия»
Natali.gorki@yandex.by*

СЕГМЕНТИРОВАНИЕ ЗАТРАТ ПО ЦЕНТРАМ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

В результате осуществляемых реформ в агропромышленном комплексе страны происходят значительные экономические преобразования, и как следствие усложняется процесс управления организациями. В таких условиях для повышения эффективности экономической деятельности организаций крайне необходимо применение более совершенных учётных инструментов при разработке и принятии управленческих решений на всех внутриорганизационных иерархических уровнях. Имеющиеся учётные инструменты выдвигают жёсткие требования к новому качеству учётно-информационного обеспечения. Существенность, актуальность, адекватность, вариантность и закрытость информации должны служить рациональному использованию ресурсного потенциала, эффективному управлению имуществом, обязательствами организации, обеспечить ей развитие и долговременное функционирование на рынке.

Необходимость решения таких вопросов приводит к децентрализации управления организацией, делегированию части общих финансовых управленческих полномочий и ответственности на более низкие уровни управленческой структуры.